

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. D. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- G. M. MURGOCI. — Lord Kelvin.
C. SP. HASNAȘ. — Sonet.
M. SADOVEANU. — BCU Cluj / Central University Library Cluj Adevărul asupra unei orfăviri (schiță).
N. DUNĂREANU. — Domnul Davidescu (nuvelă)
ALEX. GH. DOINARU. — Lupul și Oaia (nuvelă).
I. SCURTU și ST. P. — Dări de seamă.
Sc? — Cronică.
A. MIREA. — Cronică veselă : *Pantolonadă*

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei
In străinătate . 12 ,

„MINERVA”

Instituit de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut:

NUVELE

DE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IOAN SLAVICI

Prețul : LEI 1.50.

De vânzare la toate Librăriile.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . . . 10 lei
În străinătate . . . . . 12 »

LORD KELVIN

Unul cite unul se sting oamenii mari ai științei, cari prin geniul lor au însemnat în istoria lumii secolul progresului, și mai ales în a doua jumătate a secolului trecut au caracterizat timpul electricității; dar în anul acesta mai mult ca în alții, am pierdut mulți dintre savanții cari cu greu se pot suplini. Am pierdut pe genialul Berthelot, pe harnicul Moissan, pe nenorocosul Curie, pe marele Mendelief, pe fantasticul Marcel Bertrand, pe scepticul Weldon etc., iar acum a încetat din viață la Glasgow Lord Kelvin, savantul savanților, cum fusese poreclit. Acum, când stăm gata să încheiem anul acesta 1907, vedem că a fost un an nefast; atâtea genii s'au stins în occident, iar noi am pierdut pe neprețuiții Hijdeu și Grigorescu.

Lord Kelvin a fost matematic și fizician, dar din acei oameni de știință cari au deschis drumuri nouă, au creat părți și capitole nouă în știința lumii, și cari prin felul lucrărilor lor ajung să fie cunoscuți de oricine deschide o carte de fizică.

Deunăzi, făcându-mi la liceu lecțiile de fizică, din capitolul căldurei, elevii erau intrigați că mai la fiecare lecție aminteam lucrările și experiențele lui Regnault și Lord Kelvin; și eram nevoit să fac asta, căci unul a refăcut toate experiențele predecesorilor săi, iar cellalt, Lord Kelvin, a găsit mai ușor să imagineze singur, prin ajutorul formulelor sau experienței, ceiace îi trebuia în lupta contra întunericii și necunoscutului. Și e interesant de știut, că Lord Kelvin, când a mers în străinătate să audieze oarecari cursuri, s'a dus în 1846 la cursurile lui Regnault la Paris. Chiar de atunci însă elevul era mai mare ca profesorul.

Lord Kelvin s'a născut la Belfast (Irlanda) în Iunie 1824; a viețuit dar peste 83 de ani, dintre care aproape 70 în cîmpul științei, căci a fost un spirit foarte precoce. Tatăl său James Thomson ajunse prin muncă, dintr'un învățător, profesor de matematici la Glasgow; la 10 ani micul William, care primise o educațiune foarte îngrijită în

casa părintească, intră în colegiū. La 14 ani căpătă premiul Universității, cu o lucrare «Forma pământului»; urmă apoi cursurile Universității din Cambridge, unde luă premiul Smith, și le absolvi la 1845, la etatea de 21 de ani, fiind considerat cel mai tare om de știință din tînăra generație. La un an după aceea i se oferi catedra de Filosofie naturală de la Glasgow, unde rămase profesor, neatins de nici o tendință ori vanitate de a se transfera în Universitățile celebre ale Angliei, timp de 53 de ani, o viață de om.

Opera lui Sir William Thompson, cum se numia până la 1892, cînd Regina Victoria l-a înnobilit, e foarte vastă. Opera lui e mai ales caracterizată prin o mare variațiune, căci a fost un om cu o amplitudine de cunoștinți extraordinară și peste tot se găsia la el acasă.

Carlyle spusese odată că el nu prețuiește prea mult mintea ce nu se întoarce spre orișice; ei bine, Lord Kelvin era omul lui Carlyle.

Din el s'ar fi putut face trei savanți, fiecare cu un domeniu de cunoștinți separate, și fiecare desăvîrșit și genial în opera sa. Matematica pură, căldura și electricitatea erau cîmpurile de primblare a minții pătrunzătoare a lui W. Thomson. El enunțase de altfel că „toate științele sînt o știință“.

Pe baza speculațiilor matematice pătrundea în necunoscut; în căldură experimenta, ceea ce formulele matematice îi indica: în electricitate inventa și prin ea își cîștiga viața.

A rezuma opera lui Lord Kelvin și a o face să fie înțeleasă de avizii cititori ai acestei reviste, înseamnă o muncă grea și delicată cu care eu, ca mulți alții, nu mă pot încumeta. Căci opera lui Thomson este așa de complexă și așa de întrefesută cu matematica superioară, încît pentru a înțelege cele mai elementare din conclusiile sale și din aparatele sale, trebuiesc ani întregi de studii matematice. Dar, iubiți cititori, cînd veți vizita un muzeu sau un laborator de fizică, cînd veți privi într'o uzină electrică tabela de distribuția și măsura electricității, cînd veți auzi de aparatele cele mai perfecte și neîntrecute în domeniul electricității, să știți că sînt aparatele lui Sir William Thompson. Cînd veți da o telegramă peste mări și oceane, cînd veți călători pe undele mării, cînd veți vedea apa din port ridicată sau scăzută, să știți că adaptarea cablelor pentru telegrame, că busola sensibilă a corăbiilor și că teoria undelor ca și aparatele de măsurat fluxul și refluxul se datoresc renumitului Lord Kelvin. Și dacă vre-odată vă veți transporta cu mintea în depărtările nemărginite ale Universului, sau veți căuta să pătrundeți în inima pământului, ori veți gîndi la alcătuirea intimă a materiei, să știți că peste tot a fost mintea lui Sir William înaintea d-voastră și a răscolit totul.

Dar judecați, se poate spune în 3 pagini viața și munca de 70 de ani a savantului savanților ?

Totuși pentru a satisface întru cîtva curiozitatea cetitorilor, voi înșira aci cele mai cunoscute și aplicate din lucrările și invențiunile celebre ale lui Lord Kelvin.

În știința pură a încrețit mai ales în domeniul hidrostaticii, al căldurii și al electricității. Peste tot a plecat de la principii precis stabilite, le-a pus în formule matematice și apoi a căutat să interpreteze rezultatele date de teoria matematică cea mai subtilă. El a pus în formule complicate mai ales schimbările de căldură ce au loc în diferitele fenomene ale schimbărilor unui corp, și nenumărate sînt așa numitele «formule ale lui Sir William Thompson» la diferitele capitole ale Fizicii. Și multe din aceste teorii le-a plăzmuț în etatea cea mai tină, între 20 și 30 de ani. Așa, bunăoară, studiind cum se comportă apa supt presiune, el a dedus din formule că apa trebuie să rămînă lcidă și supt 0°, dacă presiunea ce suferă e relativ foarte mare; în urma acestei concluzii a făcut la 1849 experiențe și s'a verificat cu o mare apropiere precisiunea datelor matematice. În legătură cu aceasta a dedus că corpurile ce constituiesc pămîntul au în genere proprietatea de a persista tot ca solide la temperaturi ridicate, dacă presiunea e foarte mare; și de aci a tras concluzia că deși temperatura crește cu 1° pentru 35 m. cînd pătrundem în interiorul pămîntului, totuși el trebuie să fie solidificat supt presiunea cea mare ce o fac stratele de mai deasupra.

... Și mulți geologi sînt azi de această idee, căci cu toată manifestația vulcanilor, dacă interiorul pămîntului ar fi lichid, apoi acesta ar trebui să urmeze fluxul și refluxul fenomen, la care n'ar putea rezista coaja cea subțire ce ar avea-o pămîntul.

Observînd valurile, pe timpul cînd se plimba cu un yacht al lui într'un golf, s'a apucat să studieze formarea valurilor și a vîrtejurilor în apă; de aci a trecut cu mintea lui pătrunzătoare la concepții asupra constituției materiei. Lord Kelvin, care stabilise schimbări reciproce și legături între căldură și electricitate și care făcuse teoria eterului—a acelu corp necunoscut, dar care trebuie să existe în natură, căci nu ne putem altfel explica o mulțime de fenomene naturale, acel corp eminent elastic, care transmite prin mișcarea lui ondulatorie repede lumina și căldura prin nemărginitele spații cerești,—el, Lord Kelvin, a fost unul dintre cei dintii care a anunțat și susținut cu subtila teorie matematică, că materia, așa cum o simțim noi, nu există, ci e un singur tot ce se manifestă așa de variat din cauza diferenței de energie reprezentată la un moment dat într'un

anumit loc. După el, atomii ar fi ca niște inelușe de eter, în care eterul s'ar învîrți împrejurul inelului întocmai cum se învîrtește fumul în rotocoalele formate de fumători îndeminatici, ori de exploziuni de tunuri oarbe. Eterul ar fi mediul ce umple tot universul; atomii ar fi ca niște rotocoale sau mici vîrtejuri în el, și după cum eterul se învîrtește mai repede în ineluș, cu atît energia (corpului emai mare și de acolo decurg deosebirile dintre corpuri simple, de ex. dintre, oxigen, carbon, fer, aur, etc.

Tot Kelvin e cel care a socotit viața pămîntului, și anume judecînd după faptul, că orî-ce lucru făcut pe pămînt consumă o cantitate de căldură sau electricitate etc. și deci toate fenomenele în Univers tind să uniformizeze căldura. Din multe experiențe și socotelii a dedus că viața pămîntului va fi de 98 milioane de ani; în orî-ce caz nu mai puțin de 20 și nu mai mult de 400 milioane. În timpul din urmă înclina mai mult către primul număr, 20 milioane ani, timp în care, după Sir William Thompson, tot universul se va răci pînă la temperatura nulă a haosului, în care nu poate avea locnici o viață, nici o transformare de corpuri, nici un fenomen. Peste 20 milioane de ani, pămîntul va fi mort cum e luna de azi.

Pe cît era de genial în concepțiile lui asupra naturei materiei și asupra raporturilor dintre căldură, electricitate, magnetism etc., pe atît era de perspicace în alcătuirea aparatelor ce-i trebuiau și ale aplicațiunilor ce făcea de rezultatele teoretice. Tocmai e caracteristic la Lord Kelvin că nu s'a mărginit a fi un om de teorie, ci și un mare inventator și un bun om de afaceri. Cele mai importante invențiuni ale lui sînt în domeniul electricității statice și dinamice, iar aparatele concepute poartă tot-d'auna pecetea perfecțiunei, a lucrului complet; aparatele lui aũ fost desăvîrșite din momentul cînd le-a conceput, căci el nu se mărginea a începe orî a îmbunătăți un aparat, ci îl plăzmuia din nou și desăvîrșit dintr'odată.

Galvanometrele lui, aparate cu care se măsoară intensitatea și sensul curenților electrici, etc., și în special cel cu sifon, aũ ajutat mult nu numai științei în laboratoare și uzine electrice, dar și omenirii, căci fără aceasta poate n'am fi putut nici-odată avea telegrafia prin lungi cable. De la așezarea primelor cable submarine s'a constatat, din cauza marelui capacități electrice și a curenților de inducție, că semnalele întîrziu în mersul lor și ajungeau încurcate, încălescîndu-se unele peste altele. Mai întiu el a rezolvat chestiunea teoreticește și a dat indicații, cum să se construiască cablele; apoi a plăzmuie galvanometrul cu sifon, sensibil la curenți foarte mici, la distanțe foarte mari și care mai avea avantajul de a înscrie variațiunile sau întreruperile curen-

tului. Din primele timpuri ale telegrafiei transoceanice el a conlucrat la instalarea lungilor cabluri și timp de vre-o zece ani 1856—66 a dezvoltat o muncă colosală, avînd adesea nenoroc orî decepții, pînă în fine a regulat pentru totdeauna această delicată chestiune. Și după aceea nimic nu s'a făcut în chestiunea cablurilor fără ca Thompson să nu ia parte. Nu mai puțin amperemetrele și voltmetrele lui sînt opere dintre cele mai delicate; electrometrul absolut al lui Thompson e neîntrecut în concepție.

O invențiune întrebuintată azi universal este busola lui Thompson. Fiînd invitat de redactorul unei reviste să scrie un articol despre busolă, el s'a apucat să studieze acest simplu instrument: începutul articolului apărî în 1874. sfîrșitul însă tocmai la 1876 cînd a rezolvat complet chestiunea busolei: în loc de un ac magnetic mare și greu, cum era întrebuintat pînă atunci, el a alcătuit un sistem de 8 ace, foarte ingenios suspendate, și cari pe lîngă o mare ușurință (de $\frac{18}{1}$ față cu acele magnetice atunci în uz) a realizat și o extraordinară sensibilitate.

În altă ordine de idei, noi putem zice că el e cel de la care descinde telegrafia fără sîrmă, căci el a verificat presupunerea că oscilațiunile electrice date de descărcarea unei butelii de Leyda se propagă în eter; după el Herz și apoi Marconi au dezvoltat și făcut aparate practice. Dar unde mîntea lui nu s'a pierdut în subtilități e acel capitol al fizicii, din concepția căruia deduce mărimea atomilor; Thompson a socotit că greutatea unui atom de hydrogen ar fi 0, gr. 000 000 000 000 000 000 002. El făcea comparația că dacă s'ar mări o picătură de apă care are moleculele formate din doi atomi de hydrogen și unul din oxigen, așa încît să ajungă mărimea pămîntului, atomii de hydrogen ar avea în acest caz mărimea alicelor de plumb, iar cei de oxigen mărimea unor mingi.

Genialitatea lui William Thompson a fost recunoscută de toți și încă de mult; nu știu dacă a existat un om cu mai multe titluri de onoare și de merit ca Lord Kelvin. Regina Victoria l'a baronat (l'a făcut Sir) și apoi l'a făcut aristocrat, Lord, ceea ce în clasele cu tradiție ale Angliei înseamnă mult și nu s'a mai întîmplat de cît cu 3—4 inși.

Cu toate acestea, cît de preamărit a fost Lord Kelvin, innobilit anume pentru meritele sale, deși nobil prin genialitatea sa, era de o modestie impunătoare. În urma atîtor descoperiri și fapte ce stabilise, totuși în ultima lecție a lui, la 1899, zicea: «Domnilor, asupra eternelului și electricității imponderabile, a energiei și a materiei, a afinității și fizicii globului nu știu azi mai mult decît atunci cînd am deschis pentru prima dată cursul meu».

G. MURGOCI.

SONET

Prietenului Gînd.

*Întîii fulgî alene fac ocoale,
Cînd se desprind din pînza plumburie,
Ca să se-aştearnă 'n giulgiu pe cîmpie...
Ți-aduci aminte, tu, ce multă jale*

*Ți-a fost ursită, visătoareo, ție,
Cînd, ca și azi, cei dintîi fulgî agale
Căzut-au pe iubirea-ne, ce-n cale
Abia 'ncepea plăpîndă să învie ?*

*Am plîns, eram copîi, robî ai iubirii...
Iernî multe, primăverî și verî trecură
Și multe toamne dulci, tîrziî, senine*

*Schimbînd de multe orî cuprinsul firîi.
Eû, neschîmbat, cînd cad din zarea sură
Întîii fulgî, visez mereû la tine.*

C. SP. HASNAȘ.

ADEVARUL ASUPRA UNEI OTRAVIRI

Cred că a venit vremea să risipim toate neadevărurile care se șopteau nu de mult în jurul întîmplării de la balul clubului militar din orașelul nostru. Doamna Cristina Munteanu nu are absolut nici-o vină ; de altminteri chiar bolnava, bătrîna Fani Bernstein, poate fi îndestulătoare mărturie acuma, cînd și-a venit în simțire.

E foarte adevărat că doamna Cristina Munteanu e o fire foarte violentă, asta se știe. Pricina e viața retrasă pe care o duce poate, precum și nemulțumirile casnice : căci dumneaei nu voia să ieie pe domnu Dumitru Munteanu, un simplu vameș. Cucoana Cristina așa spune, că n'a voit să-l ieie în căsătorie ; dar asta nu prea e aproape de adevăr. Noi știm bine cum s'aû petrecut lucrurile ; sîntem vechî prietenî ai familieî. E adevărat că dumneaei, în întîmplarea cu bătrîna evreică, n'are nici-o vină : dar asta nu ne împiedică să arătăm o mulțime de scăderî pe care, ca orî-ce ființă omenească, le are cucoana Cristina.

În singurătate căsuței sale încununată de ederă, acolo, la hotar, cucoana Cristina își petrecea zilele citind.

«Asta-î singura mea mîngiere...» mărturisește dumneaei cu un zîmbet obosit.

Ese de obicei în balcon, cu cartea în mînă. Stă plecată un timp asupra foilor cu slove mărunte care cuprind povești tragice de dragoste; după aceea lasă miinele pe genunchi, și în liniștea zilei urmărește mișcarea sătișorului revărsat în apropiere pe o costișă, privește linia unduioasă pe care riușorul de hotar o duce printre holde, ascultă un cântec de dor care adie dinspre pichetul grănicerilor.

E îmbrăcată aproape totdeauna într'un capot elegant japonez, cu flori mari felurit colorate. Părul său frumos, — ridicat cu măiestrie în trei etaje, — strălucește ca un abanos în umbră. Fața palidă e luminată de doi ochi mari, melancolici, peste cari se lasă din cînd în cînd, cu mișcări line de aripă de fluture în odihnă, pleoapele cu gene lungi, catifelate. Nu se poate zice că nu-î frumoasă cucoana Cristina. Își îngrijește multă vreme, lîngă pudre și cosmeticuri, părul lung și fața; și se privește îndelung în oglindă înaintea de a ieși în balcon, cercetîndu-și toate liniile obrazului în față, și profilul șagalnic cu nasul puțin ridicat la vîrf, «ca la pariziene» cum zice dumneaei.

Trecători destul de deși umblă pe drumul vămei. Unii cunosc pe Dumitru Munteanu, vameșul; se dau jos din trăsură și sue o clipă în balcon. Indată cucoana Cristina ridică bărbia și scoate din cutele capotului ochelarii mîrginiți cu aur; un lanțuțel fin, cu scînteeri de foc, tresare, se zbate printre degetele sale; și ochii negri privesc curioși, micșorați puțin, prin sticle.

Musafirul se descopere, se pleacă ca să sărute o mînă care e întinsă cu lene, lăsată moale; pe urmă întrebă de sănătate și se așează pe un scaun, după ce mîna a făcut un semn de pofrire, cu destulă gingășie.

Dumitru Munteanu își potrivește surtucul cam boțit și ros la coate. Mărunt și gras, cu un nas mare pe un obraz speriat, își caută și el un loc într'un colț, și cearcă să zîmbească cu mîndrie cînd cucoana Cristina începe a vorbi cu înmădierii ușoare și legănate de glas, umflîndu-și ușurel nările.

«Ce mai vești prin tîrgul nostru? Ce mai știți din București...» întrebă cu interes cucoana Cristina, și se pregătește parcă să asculte răspunsul cu cea mai mare luare-aminte.

«Într'adevăr, aici ne plictisim... adaugă ea după un răstimp. Abia aștept petrecerea care se pregătește în oraș. Dumitre! (și se întoarce spre Vameș) — unde am pus cartea cea ilustrată pe care am primit-o

de la madam Bărbulescu? Am primit o scrisoare tare drăguță în care madam Bărbulescu, soția deputatului, mă angajează să vin numai de cit cu orî-ce preț, la petrecerea ce se dă la grădina primăriei... De dus trebuie să mă duc negreșit... Unde-î ilustrata aceia, Dumitre..?»

Vameșul se scoală zîmbind bucuros de pe scaunul lui, își șterge fața asudată, și găsește cu multă ușurință, în antret, rîndurile doamnei Bărbulescu.

«Asta-î? întrebă cu gingășie cucoana Cristina, potrivindu-și ochelarii. — «Drăguță madam Munteanu !...» Da, asta-î... Nu se poate să refuz... Trebuie să mă duc numai de cit...»

Vameșul și-a luat locul de u-nilință, potrivindu-și cit se poate de bine surtucul pe el, și trăgîndu-și cu vîrfurile degetelor celor mici manșetele. Dar parcă nici n'ar fi pe lume. Cucoana Cristina nu-l băga în seamă.

Un copilaș slăbuț, negru, cu ochii scăpărători, un copilaș de trei ani, dă năvală în balcon și se repede spre maică-sa care-și scoate îndată ochelarii și-î întinde brațele.

«Țigănușul mamei! țipă cucoana Cristina cu dragoste. Unde-ai fost, țigănușul mamei?»

Copilul începe a plînge de-odată, întorcînd sperios capul și privind cu ură pe musafir. Se oprește cite-o clipă și strigă ascuțit: Mă! mă! — apoi iar pornește a plînge. — Cu multă dragoste îl trage la pieptul său Cucoana Cristina și-l sărută, mîngîindu-l cu glas subțire:

«Țigănușul mamei, țigănuș !...»

Musafirul face haz cu oare-care stîinjenire, apoi se ridică, se apleacă spre brațul întins al cucoanei Cristina, se apropie de bărbatul zîmbitor, îi scutură mîna, coboară treptele, se urcă în trăsură și pleacă, mai salutînd odată larg cu pălăria balconul încununat de ederă.

După asemenea plecare doamna Munteanu rămîne abătută. Se plimbă de cite-va orî încolo și încoace, ferind încet cu brațul pe țigănușul care i se pune în cale, și de odată se îndreaptă cu un zîmbet ironic spre vameș:

«Mă rog, te-ași întreba eă, cînd avem să ieșim din pustietatea asta? Poți să-mi spui?...»

Dumitru Munteanu nu poate să spue acum, după cum n'a putut spune în atîtea rînduri, cînd aceiași întrebare i-a fost zvirliță ca o săgeată.

Caută să zîmbească cu stîinjenire și-și întoarce fața largă spre soția sa.

«Iar începî, Cristino? Nu țî-î lehamite de atita sfadă?..»

— Sfadă? asta se chiamă sfadă la dumneata? Dacă te întreb o-

menește cînd o să ieșim din pustietatea asta, se chiamă că vrea să mă sfădesc?

— Lasă-mă, frate. N'ai altă vorbă?...»

De odată cucoana Cristina se supără, și armonia feței de odată i se turbură, ca un lac limpede la bătaia furtunei.

«Altă vorbă? altă vorbă? altă vorbă? răcnește ea ascutit. Altă vorbă? De o mie de ori ți-am spus, și de o mie de ori am să-ți spun. Nu mai pot suferi! Eu cu altă viață am fost învățată; nu mai pot suferi! Nici odată n'ai putut pricepe că nu mai pot trăi aici! Nici odată n'ai putut pricepe că trebuie să faci ceva să intrăm în lume, să trăim și noi!...»

— Ce să fac, frate? Nu ești mulțămită că avem cu ce trăi?...»

Cucoana Cristina îl privește drept, cu ochii plini de ură. Apoi cu glas șuerat, îi zvirlă vorbe rari:

«Că avem cu ce trăi!... Ești un imbecil!... Că avem cu ce trăi!... Ce te uiți așa la mine? Ești un imbecil!...»

O minie grozavă pare a umfla toate vinele obrazului vameșului. Dintr'odată izbucnește într'o sudalmă înfricoșată; și pe loc își șterge fruntea de sudoare cu batista trasă repede din buzunar, își încovoieie spinarea și se strecoară iute spre cancelarie, pe cînd cucoana Cristina, cu un țipăt, a căzut pe scaun, și a rămas privind în urma lui cu dispreț nemărginit.

După așa scenă e tristă soția vameșului. Plinge încet, și caută în trecutul vieții ei de fată atîtea clipe fericite; atîtea clipe fără grijă! În Tătărășii Iașilor, în căsuța veche, — cu pensia puțină, — trăia greu odată o văduvă cu două fete, — dar de-atunci e mult, și trecutul e altul cînd se îmbracă în vălu-i luminos, risipind peste năcazurile și durerile trecute pulberea puținelor clipe senine.

După așa scenă, se strecoară în umbra gândurilor ei încet-încet, cu cît liniștea vine, un chip nelămurit, o icoană înneacă într'un abur: poate figura unui tînăr avocat din oraș, poate figura unui ofițer subțirel...

Acesta este adevărul asupra cucoanei Cristina, adevărul curat; și iată adevărul și asupra întîmplării din zilele trecute.

Vameșul n'a voit să vie la balul ce se da în orașel la Cercul ofițerilor. Nici odată nu voia să vie la asemenea petreceri; iar vameșitei prea rău nu-i părea pentru această. Dumneaei a venit, — deși are un copil de cinci luni. Pentru o petrecere rară însă, poți îndura cite-va năcazuri. A învăluit copilul bine în flanele calde și a străbătut în două ceasuri cu trăsura, în amurgul serii, drumul de la vamă pînă la tîrg.

Acolo cocoana Cristina avea o prietină, o Evreică tare cum se cade, al căreia bărbat era proprietarul caselor în care ofițerii își aveau cercul. Locuința prietenii dădea în sala cea mare, a tuturor. Putea lăsa copilul într'o odaie, într'un colț de divan, și putea veni în orîce clipă să-l vadă și să-l hrănească. Tinăra Mari Bernstein petrecea și ea cu lumea bună a tîrgului. Iar bătrîna, soacra, mama bancherului, sta acasă. Tocmai bine, ca să bage de seamă și de copilaș.

În seara aceia cucoana Cristina era îmbrăcată în alb, — culoarea cea mai dragă a ei. Avea un zîmbet de mare fericire; se grăbea să-și așeze copilul la căldură, căci afară bătea vînt aspru de Decembrie, — și asculta cu inima bătînd acordurile muziceii, care se pregătea să înceapă.

Așezîndu-și copilul, cucoana Cristina vorbea repede, printre unde de rîs :

«Dragă Mari, de cînd nu ne-am văzut? De jumătate de an. Am avut de-atunci năcazul acesta... Să mă crezi că nu prea sînt bucuroasă de copil mic... Mă năcăjesc mai ales cu alăptatul... Dar am descoperit un mijloc tare ușor să-l împac... I-am adus într'o sticlură partea lui... Așa mî-am ușurat și eu sînul; și are și el lapte bun... Ce să fac? Dacă nu pot găsi doică... Și cît am căutat!... Iaca, laptele l-am pus în pahar, în ocnița sobei, să stee călduț... Și peste un ceas, numai vin să-l hrănesc...»

Cucoana Cristina era veselă, și nu mai spunea cu cît năcaz, cu cîtă suferință își ușurase sîni de lapte. Dar pentru o petrecere face. Copilul dormea. Intinse brațele și apucă mîinile prietenei sale, și eșiră iute, nesimțite, în răceala coridorului; apoi intrară în căldura parfumată, în lumina puternică a saloanelor.

Acolo, multe cunoștinți, Indată începu vorbă, cu nespusă veselie. Bufetul era îngrijit și cucoana Cristina îi făcu cinste la cea dintîiu poftire. Apoi o melodie lină, cu legănări, începu să adie, — și părechile colorate începură a se învîrți ușurele, ca'n zbor.

Dusă de sublocotenentul Nicodim, un băiat tînăr, subțire, fără mustață, — cucoana Cristina, înmlădiindu-se, ușurată de toate necazurile trecute, începu să plutească ca înspre o țară de încîntări. Dumitru Munteanu vameșul începu să rămie în urmă, în urmă tare, într'o piclă deasă.

După acest întiiu vals cu o veche cunoștință, cucoana Cristina se simți amețită. O bucurie nețărnută îi furnica prin toate mădularele. Avea o privire îndrăzneată și învingătoare; avea vorbe uifi, cu zîmbet fine, — care țineau în loc pe tînărul palid și subțirel.

«Eü nu înțeleg cum puteți sta în singurătatea aceia... rostea încet, cu oarecare mihnire Nicodim.

— Dacă ai ști, dacă ai ști... murmura cu glas înăbușit cucoana Cristina, și un val cald, de mîngiere, de voluptate i se tălăzuia în piept, și privea spre tovarășul său, cu ochi negri, luminoși, peste cari pleoapele cu gene lungi se lăsaü domol, ca aripele unui vultur obosit. Iar muzica cînta lin, și părea că se depărtează, se ridică cu acorduri supra-pămîntești.

Puțin a lipsit cucoana Cristina. Voia să-și vadă copilul. Trebuia să se întoarcă îndată : o aștepta Nicodim căruia îi făgăduise mazurca. Se repezi filfiindu-și dantelele, intră în răceala coridorului, apoi în căldura molcomă, în liniștea și în lumina scăzută a odăei unde lăsase copilul. Bătrîna stătea înaintea focului, în jîlt, și-și isprăvea ceașca de cafea cu lapte.

«S'a deșteptat băețelul... șopti bătrîna. Așteaptă mîncare...

— Indată... îndată... rosti repede cucoana Cristina, și se apropiă de ocnîța sobei.

Dar își retrase mirată mîna. Paharul cu lapte al copilului lipsea. Se întoarse spre bătrîna și o întrebă cu gingășie :

«Nu știi mata unde-i laptele?»

— Care lapte ?

— Eü am pregătit anume lapte. L-am stors în pahar, ca să fie mai ușor de dat»...

Bătrîna păru că pricepe, însă cu grozavă mirare.

«Cum? laptele din ocnîța era de la dumneata? Pentru copil?»

— Da.

— Ah!...»

Bătrîna a scăpat ceașca din mîna și a început a geme căscind cu greutate fălcile la răstimpuri regulate, ca un pește care moare pe uscat. Abia gemu :

«L'am baut eü... cu cafea...»

Și începu să geamă, lugubru, parcă o cuprinsese un dezgust nemărginit de viață, parcă se otrăvise și își trăia acuma cele din urmă clipe. Copilul speriat răcnea. Cucoana Cristina, spăimîntată, deschise ușa și dădu un țipăt; și îndată porniră tropote, îndată năvăli lumea ca la o mare primejdie, în jurul bătrînei care se zbătea în jîlt.

Acesta este adevărul. Cucoana Cristina n'a avut alt amestec în așa zisa otrăvire a bătrînei Fani-Bernstein. Tot ce s'a spus aü fost scornituri; și cucoana Cristina încredința, cu un zîmbet obosit, că toate se datorează nevastei directorului prefecturei care avea o deo-

sebită prietenie cu tînărul Nicodim, «o prietenie care acuma s'a desfăcut pentru totdeauna», adăogă cucoana Cristina lăsîndu-și domol genele catifelate pe ochii negri.

MIHAIL SADOVEANU.

DOMNUL DAVIDESCU

(Urmare).

Moșierul, fără să mai aștepte răspunsul, se apropia de mal, își duse palmele la gură și începu să strige: «Ioane, adu barca la malul ista»... De pe malul celălalt un țaran ieși din colibă și dezlegă luntrea.

— Dacă ne 'necăm? șopti Lisaveta, pe cînd barca s'apropia.

— A, n'aveți nici-o frică, cînd sunteți cu mine...

— Dumnezeuastră știți să 'notați? întrebă Marioara.

— Știu o leacă, așa ca să nu mă duc la fund...

— Va să zică nici-o speranță.

— Ba din contra, s'aveți multă încredere în mine.

Femeile coborîră malul lutos... Cînd să între în luntre, moșierul le apucă de braț și le ridică cu-o mișcare puternică, iar ele săriră ușoare pe băncile de lemn...

Teodoru se așeză lingă față, pe Lisaveta o așeză pe banca din urmă. Luntrea porni lin pe oglinda albastră a apei. Mersul ei însemna în urmă o dungă ușoară; cînd întorcea, barca s'apleca puțin într'o parte și Teodoru cuprindea cu mîinile lui vînjoase mijlocul subțirel al fetei, ca să nu se teamă.

— Ce frumos e pe apă! murmură fata, privind cu nesaț în jurul ei.

— Ah, și pe mine mă 'ncintă plimbarea cu barca, răspunse Lisaveta și de-odată începu să fredoneze ușor un cîntec vechiu, «Barca pe valuri»...

— A, cîntați, vorbi moșierul...

— Mătușica cîntă.

— Nu mai am voce; am avut odată, vorbi cu regret.

— La din contră, aud că aveți o voce foarte plăcută.

Lisaveta încîntată de compliment, căscă gura, închise din ochi, apoi începu ușor, încet, cu o voce cam răgușită:

«Barca pe valuri saltă ușor»...

Cîntecul se stinse pe apă într'o adiere liniștită... Nu era tocmai frumoasă vocea ei, dar pe apă revărsa oarecare melancolie... Cînd isprăvi, fata și tînărul moșier aruncară cîteva vorbe de laudă.

— Și d-voastră trebuie să cîntați frumos; vorbi moșierul, apropiindu-și umărul de umărul fetei.

— Nu; n'am voce.

— O domnișoară așa frumoasă, n'are nevoie să cînte, vocea singură-i e cîntec...

Fata se 'ncurcă și nu știu ce să răspundă... simți parcă un dulce fior străbătîndu-î sufletul... Simțea cum o roșeață vie i-se urcă în obraji. Lisaveta asculta cu oarecare părere de rău... Ea vedea acum foarte bine că toate vorbele acestea sînt spuse în semn că Marioara i-a căzut la inimă. Stătea acolo pe bancă și 'n melancolia serei avea în sufletul ei o părere de rău, de neliniște și durere pe care nu ți-o poate da de cît regretul pentru tinerețea care ai perdut-o...

Soarele cădea pe apă vărsînd o pulbere de aur.

Din depărtare, pădurea trimetea freamătul lin al sălcilor și note din ciripitul pasărilor care își căutaî cuiburile. — Pe apă trecea o adiere răcoroasă, iar barca, în vremea asta, s'apropia de mal în mișcarea ritmică a vîslelor.

Ei vorbeau veseli acuma, sgomotoși, rideau ca niște prietenî vechi.

Cînd coborîră la mal, pădurarul aștepta cu-n buchet de lăcrămioare... Tînărul luă florile din mîna pădurarului și rupînd, cîteva, întinse cu-coanei Lisaveta, iar restul buchetului i-l dădu fetei, șoptindu-î încet: «Sunteți frumoasă ca ele».

Cele două femeî merseră o bucată întovărășite de tînăr, apoi singure o luară măî repede... Amurgul căzuse.

III.

Curtea boerească era așezată la o mică depărtare de șosea. O casă mare, veche, cu ziduri ca de cetate, ascunsă între salcimi stufoși și bătrîni. În ogradă creștea erbabă și bălării înalte cît omul, iar în odăile largi, încăpătoare, locuia pustiul și moșierul Teodoru. El și o bătrînă ca de vre-o 60 de anî. De cînd îi murise părinții, conducea singur moșia; alerga pe cîmp, la arie, pe malul Siretului, cu trăsura, înnopta pe unde se 'ntîmpla, de multe ori dormind pe sacii de grîu său supt un polog din preajma unui foc. — Era foarte blajîn cu oamenii, cumpătat, un singur păcat avea și el — îi plăceaî femeile. — Cînd s'ar fi îndrăgostit de-o fată, cheltuia nebunește numai s'o aibă.

Era un om înalt, bine făcut, cam smolit și cu puțină barbă.

(Va urma).

LUPUL ȘI OAIA

— FABULĂ —

Am să vă spun o veste minunată,
 Cum n'a mai fost în lume nici odată:
 Vestitul lup, flămînda lighioaie
     S'a împăcat cu blînda oaie...
 Iar cînd a fost această împăcare
     Fără de-asmănare,
 A fost atîta chef și veselie,
     Că mie
 Îmî vine foarte greî ca să vă spun.
     Dar știu că vinul cel mai bun
 A fost adus să curgă în pahare,—
 Căci de! era o sîrbătoare mare,
     Cum nu poate fi
     In fie-care zi...
 Aū fost și invitați, se înțelege,
 Căci cheful a fost chef în lege,
 Șireata vulpe, în cestum de gală,
 Sosi în trăsurica ei regală.
 Și mulți guzganî, vre-o cincî sau șase zile,
     Din depărtări,
     De peste mări și țări,
     Veniră 'n automobile.
 Sosise animalele de pradă,
 Ca la un zece Mai, cînd e paradă:
 In pantalonî cu dungă și in fracurî,
 In ghețe cu bizețurî și in clacurî...
     Nu cred să mai fi fost în lume,
     Incolo și încoace,
     Atîta ris, atîtea glume
     Intre dobitoace.
 La masa mare însuși domnul Urs
 Ținu un foarte lung discurs,
     Cu glasul lui de bas,—
     Și cam vorbea pe nas...
 Trei zile cheful a ținut,
 Și s'a mîncat și s'a bătut
     Ca in povești,
 La nunțile împărătești.
     Și toți jucoî,

Și toți săltau
 În cercul horii,
 Ca 'n urma unei mari victorii...
 Iar când s'aū despărțit,
 În sfârșit,
 S'aū sărutat și 'n brațe mult s'aū strins,
 Și-aū plins,
 Cum plingem când ne despărțim
 De rudele apropiate,
 Și pornim
 În țări îndepărtate.

O lună a trecut de mîngîiere,
 O lună de miere,
 Si domnul Lup și doamna Oaie blindă
 Duceau o viață nouă, surprinzîndă ; —
 Mergeau în vizită, în diferite locuri,
 La five'o'clock-uri,
 În haine noi de-apururea gătită,
 Fericiți,
 Mă rog, o ideală căsnicie,
 Cum nici n'a fost, nici n'o să fie...
 Și asta este vestea minunată
 Ce n'ați mai auzit-o nici odată.

.....
 O ! ce păcat că nu-ți adevărată !...

ALEX. GH. DOINARIU.

DĂRI DE SEAMA

— «Memoriu prezentat onor. Minister al Cultelor și Instrucțiunei publice de *Dimitrie Gusti*, doctor în filozofie de la Universitatea din Lipsca, doctorand în drept de la Universitatea din Berlin. Cu prilejul candidării la catedra de istoria filosofiei antice, etică și sociologie de la Facultatea de litere din Iași, potrivit dispozițiunilor din legea învățămîntului secundar și superior». Berlin, 1907.

Orî-cine va citi acest memoriu sobru, pe cit de scurt, pe atit de elocvent, se va bucura din inimă că un tînăr cu o pregătire științifică foarte îndelungată, multilaterală și cu totul modernă se presintă pentru una din catedrele noastre universitare.

Se știe că nu totdeauna dobîndesc asemenea catedre cei mai chemați dintre oamenii noștri cu menirea saū numai cu pretenția de a face știință. Uneori

— casuri au fost chiar de curind — o influență oare-care face să se moște-nească «din tată în fiu» catedra, obiceiul prea de tot patriarhal pentru o instituție așa de înaintată, cum este Universitatea... De altă dată, o simplă înscriere într'un club politic sau o dezertare dintr'un astfel de club într'altul, înlocuiesc ori-ce înrudiri și ori-ce influențe... În sfârșit vor mai fi existind și alte mijloace secrete de izbândă sigură pe cari însă nu e dat să le cunoască profanii, ci doar profanatorii cinstitelor catedre universitare...

Cu atât trebuie să ne mulțumească mai mult candidatura cu desăvârșire europenească a d-lui Dimitrie Gusti, care expune cu modestie titlurile numeroaselor sale studii, recenziuni și manuscrise gata de tipar și fără nici o nerăbdare așteaptă liniștit, în odăița sa de muncă tăcută, hotărîrea celor în drept.

Nu știu dacă mai sînt și alți candidați la catedra, pe care o cere d. D. Gusti; în ori-ce cas însă d-sa este, fără îndoială, unul din cei mai indicați să o dobîndească.

Șapte ani de-a rîndul, d. D. Gusti a urmat, cu regularitatea și rivna studentului german, filosofie, psihologie, etică, istorie culturală, economie politică, drept și științe politice. A lucrat ani de zile în seminariile unor somități ca Wundt, K. Bücher, Fr. Paulsen, G. Schmoller, Fr. von Liszt, și a ținut pretutindena conferinți bine pregătite.

Ca opere, a publicat pîn'acum două disertații de doctorat (în filosofie și drept): «Egoismus und Altruismus» și «Die Grundbegriffe des Pressrechts»; de asemenea mici studii remarcabile, apărute în reviste științifice de frunte, («Die Donaufrage» în «Preussische Jahrbücher», «Gabriel Tarde» în «Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft» a lui Schmoller), și numeroase comunicări, dări de seamă și notițe pe la reviste de specialitate unde este colaborator harnic.

În manuscris ori în curs de publicare, autorul are o monografie asupra vieții și operei lui G. Tarde, o monografie critică asupra lui I. Bentham ca sociolog și etician, o istorie a clasificățiunei științelor și o lucrare foarte importantă pentru noi asupra dreptului public, administrativ și constituțional românesc în legătură cu spiritul public românesc, cu problemele de cultură și politică românească. Această din urmă operă va apare din însărcinarea editorului dr. Max Jänecke, deputat prusian, care dă la iveală o bibliotecă a dreptului public la popoarele culte.

Iată o activitate științifică spornică și prețioasă, de și vedem pînă acum numai zorile ei. Dar «ziua bună se cunoaște de dimineață», în știință ca și în natură. De aceea ne face o plăcere să atragem luarea aminte asupra tînărului învățat, despre care nu s'a vorbit încă aproape de loc la noi.

I. SCURT.

* * *

O carte despre Expoziția din Paris: cum e arătată România.

Expozițiunea universală din 1900 de la Paris, prin felul cum a fost organizată și pusă tocmai la încheierea secolului al XIX-lea, era menită să arate

rezultatele și progresul în diferitele ramuri de activitate omenească ale secolului care se sfârșia. Aceste rezultate au fost consemnate într-o monumentală publicațiune de curînd terminată, alcătuită de d. *Alfred Picard*, comisarul general al acelei expozițiuni (*Exposition universelle internationale de 1900 à Paris. Le bilan d'un siècle 1801—1900. Tome I—IV. Paris 1906—7, în 6 volume mari*). Lucrarea este întocmită după rapoartele juriilor internaționale de recompense și după alte rapoarte particulare. Impărțirea materialului s'a făcut după diversele specialități și fiecare țară își are locul convenit după partea cu care a contribuit la progresul general. Pe noi ne interesează felul cum e arătată țara noastră ca luînd parte la civilizațiunea universală și dacă datele despre noi sînt insuficiente sau eronate, vîna nu poate fi a autorului cărții, ci a acelora cari aveau datoria de a-l informa. Despre Romînia, trebuie să șpunem de la început că nici acolo unde era drept să se consacre o mențiune mai cum se cade, nu se aduce nici o știre mulțumitoare. Abia dacă se spun două-trei vorbe, și acelea totdeauna în treacăt, despre agricultura sau industria noastră, ori i se face și Romîniei loc în cîte un tablou statistic. Nici despre exploatarea petrolului cu care ne lăudăm, nu se vorbește nimic. Cu privire la literatura romînească avem ceva mai mult: două pagini; însă modul în care e prezintată această literatură merită o deosibită atențiune, pentru a se vedea ușurința cu care se procedează la informarea străinătății și lipsa de pregătire și de interes pentru cunoașterea mai apropiată a culturii noastre. Și e regretabil că știri necontrolate și neserioase și-au putut găsi loc în marea publicațiune oficială franceză. Pentru străini și pentru necunoscători — cum sînt diletanții noștri în toate, cei mai mulți din ei oameni așa ziși mari — lucrul nu prezintă nici o scădere pentru noi, odată ce articolul în chestiune nu e jicnitor, ba încă se și laudă activitatea noastră literară. Nu poate fi însă mulțumitor pentru iubitorii de adevăr, cînd pentru multă vreme se cimentează păreri sau aserțiuni false asupra mișcării noastre literare și tocmai într-o lucrare atît de însemnată, ca aceea de care ne ocupăm. Dar să venim la probe. Ne vom mărghini mai mult să cităm, fără să facem comentarii prea întinse. La început se arată cu drept cuvînt că din cauza luptelor neîncetate pentru păstrarea neatîrnării, și a criselor dureroase prin care a trecut poporul nostru, nu era cu putință o deșteptare a spiritelor pentru o activitate intelectuală. De asemenea supt influența slavonă și apoi cea grecească nu s'a putut dezvolta de cit o slabă literatură religioasă. «Însă avîntul de libertate venit din Franța deșteptă geniul romînesc din lungul său somn și însufleți cele dintîi licăriri ale renașterii intelectuale. Așakii și Bolintinenii». Auziți, activitatea latinistului Șincai, Văcăreștii și mai târziu Eliazii, Asakii și Bolintinenii». Auziți, activitatea latinistului Șincai, dată ca rezultat al influenței franceze! O enormitate atît de ne mai pomenită cit e și îndrăzneala autorului notiței de a se da drept atotcunoscător în ale literaturii. Școala latinistă cu întreaga ei acțiune nu e de loc amintită. După precursorii poeziei I. Văcărescu, Momuleanu și Cîrlova, se vorbește și de roman «asupra căruia se resimțea de asemenea influența grecească» și

care avea de înaintași pe «Marcovici și Beldiman». Absolut fals. Aceștia sînt romancierii noștri? De la Marcovici avem cîte-va romane, însa traduse din franțuzește, iar jalnica tragedie a lui Beldiman, dacă despre ea e vorba, nu e roman. Istoricii noștri sînt «Kogălniceanu, A. Sion (sic), Petru Maior, G. Șincai, I. Văcărescu», iar mai noi «Hasdeu și Xenopol, Ubicini, Bălcescu, Ureche... etc.». Observați ciudata ordine în care sînt înșirați scriitorii: Kogălniceanu și A. Sion (ce istoric o fi?) înainte de Șincai și Maior; Hasdeu și Xenopol, cari au lucrat pînă în ultimul timp, puși înainte de Ubicini și Bălcescu. Dar afară de asta, Iancu Văcărescu istoric?! E semnificativ pentru pătrunderea autorului caracterizarea ce o face scriitorilor noștri mai mari. Cîte-va rînduri despre Alexandri, apoi: «Gh. Lazăr și discipolul său Eliade au lucrat sîrguitor pentru purificarea limbii de elementele străine ce se amestecaseră în ea. Ei aparțineau unui grup cuprinzînd și pe Negruzzi, cunoscut pentru poezia sa istorică «Aprodul Purice». Poetul Grigorie Alexandrescu este un «autor de fabule în graiul poporului de jos», Eminescu, clasificat «imediat după Alexandri» este însemnat prin «satire filosofice și cîntece de amor». În sfîrșit ceva despre Carmen Sylva.— «La aceste mari nume se adaugă următoarele: «Odobescu... Dem. C. Ollanescu¹⁾, poet, autor dramatic și nuvelist, pentru care limba romînească n'are taine și ale căruia multe piese au luat loc în repertoriul clasic». Creangă, Caragiale, Coșbuc, «cîntărețul țărănilor»... Zamfirescu, Șerbănescu, «Delavrancea, nuvelist» Vlahuță, I. Negruzzi, Veronica, Micle, Matilda Poni și H. Lecca, pentru ca sa-i dăm pe toți cei amintiți. Critica literară e reprezentată prin «d-nii Malorescu (sic). Gherea, N. Petrașcu și A. Demetrescu». Despre alți scriitori nici vorbă, și doar expoziția a fost în 1900 și cartea tipărită în 1907. Ca încheiere, se dă o pretinsă icoană a activității noastre literare contimporane și se menționează lucruri care există numai în imaginație sau ceea ce nu contribuie întru nimic la înaintarea literaturii. Așa e sfîrșitul: «Importante studii filologice se urmează fără încetare. Activitatea literară e întreținută de societăți și de reviste speciale. Se poate cita mai ales Cercul amicilor literaturii și artei romînești, pe care-l prezidează d-l Dem. Ollanescu²⁾ și al cărui organ are director pe d-l Petrașcu». — Vedeți? Și noi cari pînă acum n'am știut nimic din toate acestea!

St. P.

C R O N I C A

I. Știri culturale.

«Societatea femeilor romîne», de sub presidenția venerabilei doamne Ecaterina Gr. Cantacuzino, a deschis o nouă serie de conferințe academice. Inceputul s'a făcut în seara zilei de 8 Decembrie, la Ateneu, în sala «Socie-

1) D-sa a fost Comisarul general a Romîniei la Expozițiunea de la Paris din 1900.

2) Vezi nota 1.

tății Geografice»; a vorbit d. C. Rădulescu-Motru, cunoscutul profesor universitar, despre «Școală și caracter». În numele celorlalți conferențieri, d. C. Rădulescu-Motru a exprimat adîncă părere de rău pentru moartea tragică a Doamnei Adina Olănescu, sufletul acțiunii conferințelor academice, și a arătat meritele ei pentru cultura romînească. Conferințele vor urma regulat în fiecare Miercuri și Sîmbătă, la orele 9, pînă în ziua de 5 Aprilie, înainte de Florii.

II. Cărți.

Editura «Minervei», a scos de supt tipar și al doilea volum din opera lui Ispirescu, «Poveștile unchiașului sfîtos», culese de prin broșuri, reviste și ziare de d. St. O. Iosif. E un volum de mare preț pentru publicul cetitor, ca și pentru istoricii literari și scriitorii. Aceiași editură scoate a doua ediție din vol. I al «Teatrului» lui Alecsandri.

* Traducerile în nemțește ale d-lui dr. M. Hirsu, strînse acum în volum de editura G. Albrecht («Rumänischer Loyd»), sînt o culegere interesantă din operele unui număr considerabil de prozatori de-ai noștri, de prin diferite provincii. Munca și pricepera traducătorului sînt vrednice de simpatie și laudă.

* «Biblioteca pentru toți» a mai sporit cu două volume: traducerea în versuri — după original? — a vestitei opere shakespeare-iane «Romeo și Julieta», de d. H. G. Lecca și ediția II-a din schițele și nuvelele umoristice, cu titlul «Ocna vieții», ale d-lui Vasile Pop.

* Ar trebui urmată pilda bună a d-lui Virgil Drăghiceanu care pune la îndemîna publicului o folositoare și bogată «Călăuză a monumentelor istorice din județul Dimbovița» (Tîrgoviște, Tip. «Viitorul»).

III. Reviste.

«Răvașul» din Cluj anunță că va apare cu anul nou în format mai mare și de două ori pe lună, în numere de 2 coale, rămîind credincios programului său cultural; prețul va rămînea tot cel vechi (8 coroane pe an, pentru străinătate).

* Nr. 12 al revistei lunare «Ramuri» din Craiova cuprinde, printre altele poezii de d-șoara Ecaterina Pitiș și d. I. U. Soricu, o descriere de d. N. Bănescu (Mănăstirea «Butoiul») etc.; se anunță și apariția unui calendar al revistei pe 1908.

* Tot în Craiova a mai început să apară o foaie, bilunară, «Revista culturală», unde un grup de profesori, doctori și preoți își propun să lupte și dinșii pentru izbînda programului cultural romînesc.

* Spirituala revistă politică «Reforma» cuprinde în fiecare număr caricaturi excelente, datorite d-lui Murnu, și articole de actualitate.

IV. Ziare.

Numărul al doilea din «Răvașul poporului», de la Fălticeni, este de asemenea foarte priceput alcătuit pentru cetitorii satelor, cărora le vorbește de tot ce-i poate lumina, încălzi și îndruma. Scurta lămurire despre căderea

Plevnei și evenimentele următoare e o pildă de cum ar trebui să se arate poporului clipele mari din istoria noastră.

* Al doilea supliment literar al «Adevărului», botezat «Duminica» (spre a se gândi oricine că între această Duminică și Vinerea «Vieții literare» este Simbăta ori șabăsul «Societății anonime» editoare), oferă cetitorilor săi pe lângă portretele noilor suverani ai Suediei și portretul tot atit de europeanesc și de celebru al «celui mai popular și mai temut critic—de ce nu critic suveran?—al nostru», care ar fi să fie... d. Ilarie Chendi. Popular? De sigur: tot «boborul» mahalalelor literare se prăpădește după finețea populară a stilului și după ieftinătatea tot populară a ideilor d-lui Chendi. Temut? Firește: cine nu s'ar teme de oamenii «Adevărului»... luat în deșert? Duminica «Adevărului» mai vestește că toate «operile» d-lui Chendi s'au «epuisat», fără să precizeze cu binevoitorul concurs al căror șoareci. Cit pentru noul volum, de «Impresii literare», pe care îl fâgăduiește d. Chendi prin «Duminica», el va complecta în chip fericit sistemul său de critică descrescentă: de la «Preludii» pretențioase, la «Foiletoane» sub-pretențioase, de aici la «Fragmente»... de foiletoane, iar de la acestea la «Impresii»... de coloană! O evoluție mai originală n'a făcut nici d. V. Cioflec, al cărui portret «popular și temut» îl așteptăm de asemenea de la «Duminica», unde e locul de glorie al tuturor somităților populare, precum «Nutzescu», «Marcello Delaiași» etc. etc.

Sc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICA VESELA

PANTALONADĂ.

MOTO: *Te-oii lapida, Cioflece
Cu versuri lapidare!..*

*Cioflecăria *) pentru mine
Incepe-a deveni un rîșii...
Ce-î de făcut, că nu e bine?
Cum să încheiî un armistiții?*

*Mă persecută-o arătare:
Un pantalon de catifea
Ce strigă'ntruna: «Răzbumare!»
Cu'n «Don Juan de Murana».*

*O, pantalon, ce dramă sumbră
Sîrni satira care-am scris-o,
De umbli singur, fără umbră,
Cu Petru Schlemil din Chamisso?*

*Ce ți-ai făcut propri-tarul,
O, pantalon rătăcitor?
Ce vrei cu mine? Am eu darul
Să re'nviez pe cei ce mor?*

*Te-a renegat; — ce-s eu de vină,
Că ți-am redat aureola?
Să poate fără de pricină
Să-ți pierzi în așa hal busola?*

*Ce tot îmi joc și-mi ești în cale,
Și tot te ții în urma mea?
Nu mai vin vremurile tale,
O pantalon de catifea!*

*Pășește iar în tihă Sfinxul !...
Nu căuta în urmă-ți trist,
Căci te-a uitat de mult Cioflicul
Sărmane pantalon de-artist!*

*) Vezi N-rul trecut.

A. MIREA.

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4.
BUCUREȘTI

A apărut:

ZORILE

DRAMĂ ISTORICĂ ÎN DOUA ACTE

ȘI ÎN VERSURI

DE

ST. O. IOSIF

PRETUL LEI 1.—

De vânzare la toate librăriile

A APĂRUT:

Calendarul „Minervei“

PE 1908

Este al X-lea an de apariție al acestei utile și foarte frumoase publicațiuni periodice. Este, fără îndoială, cel mai prețios Calendar, recunoscut astfel de toate ziarele și revistele române. Neîntrecut ca execuție tehnică, împodobit cu cele mai reușite icoane din viața culturală și politică, coprinzător de multe și variate articole literare și științifice. Calendarul „Minervei“ și-a câștigat în viața cetitorilor români un loc stabil. Conține șase planșe artistice. *Familia Regală* și *Familia princiară*. Apoi patru foi artistice de nemuritorul maestru Grigorescu dintre care una în 3 culori *Logofeteasa*, una în 2 culori *Dela pășune*, *Primăvara* și *Car cu boi* cele mai frumoase

■ ■ ■

perle ale maestrului

■ ■ ■

Calendarul este consacrat operelor neîntrecutului GRIGORESCU, după a cărui tablouri s'a reprodus

■ ■ ■

peste 150 de bucăți.

■ ■ ■

PREȚUL LEI: 1.25

DE VÂNZARE LA TOATE LIBRĂRIILE